

Lapse loovuse hoidmine ja arengu toetamine

Eda Heinla

MTÜ Eesti Talendikeskuse seminar
Tallinn, 03.03.2020

1

Lapse loovuse hoidmine ja arendamine (Atlex, 2020). Sisukord

1. MIS ON LOOVUS? Eda Heinla
2. KUIDAS ON LOOVUS SEOTUD ANDEKUSEGA? Viire Sepp
3. KUIDAS ON LAPSE LOOVUS SEOTUD KEELE ARENGUGA? Andra Kütt
4. KUIDAS AVALDUB LAPSE LOOVUS JA MILLINE ON LOOV LAPS? Eda Heinla, Rave Puhm
5. MIDA ON VAJA LAPSE LOOVUSE ARENDAMISEKS?
Heaolu ja loovus. Rave Puhm
Loov mõtlemine. Eda Heinla
Kujutlusvõime. Marika Kunda
Mäng. Rave Puhm
6. MILLIST KESKKONDA VAJAB LAPSE LOOVUSE ARENG KODUS? Eda Heinla, Liina Kolk
7. KEDA JA MIDA VAJAB LAPSE LOOVUSE ARENG LASTEAIAS JA KOOLIS?
Loovus õpetamises. Eda Heinla
Motivatsioon, loovus ja kuidas koolikeskkonnas neid mõlemaid arendada?
Stanislav Nemeržitski
Õpilase ja õpetaja loov enesetõhusus. Eda Heinla
Tagasiside andmine lapse loovuse avaldumisele. Eda Heinla

2

LOOVUS
Runco M. (2012)

LOOMETULEMUS, MIS ON:
UUDNE, ORIGINALNE
KASULIK, MÕISTETAV
EETILINE, KOHANE

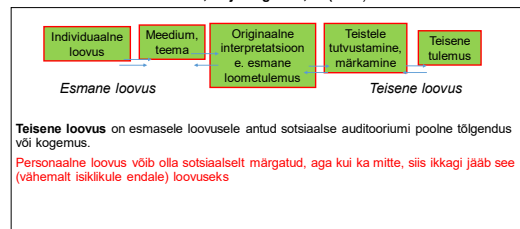

NELJA LOOVUSE MUDEL
(Kaufman, Beghetto, 2009)

Väljapaistev loovus
Erialoovus
Argiloovus
Õpiloovus

3

Individaalne (esmane) ja sotsiaalne (teisene) loovus Runco, M. ja Beghetto, R. (2019)

4

ENESETEOSTUS
Tähendus oma minevikule,
olevikule, tulevikule

ERIALOOVUS

ÕPILOOVUS

ARGILOOVUS

LOOVUS JA TERVIS

Uudishimu
Avatus
Seoste loomine
Uuised arusaamad

Huvitegevused
Loomeprotsessi
nautimine
Uuised lahendused
Sotsiaalne paindlikkus

Heaolu
Vastupidavus
Õnnelikkus
Kohanemisvõimelisus
Loomerõõm endale / teistele

5

Lapse loovuse hoidmine ja arendamine

Millistes tegevustes?

- o Mängimises, kujutlusvõimet pakkuvates tegevustes,
- o tegevustes, kus osalevad kõik meeleorganid,
- o õppimises,
- o sotsiaalses suhtlemises.

Mida hoida ja arendada?

- o Loovat mõtlemist ja kujutlusvõimet,
- o uudishimulikkust, huumorimeelt,
- o uutest olukordades toimetulemist ja loovat riskeerimist,
- o loovat enesetõhustust.

arzacakar.wordpress.com

HOIDMISE ALUSEKS ON HEAOLUTUNNE, TURVATUNNE

6

Loov mõtlemine

Divergentne mõtlemine

- Mõtete voolavus – mõtete, ideede ja kujutluste paljusus
- Mõtlemise originaalsus – uudsed, ebatavalised ideed, mõtted
- Mõtlemise paindlikkus – erinevad objektid, ainevaldkonnad
- Mõtlemise üksikasjalikkus – viimistletud, detailised lahendused

<https://www.doctorsalarikhan.com>

Tundlikkus probleemide suhtes

Lünkade taipamine infos ja teadmistes, tundlikkus vastuolulisuse suhtes.

Intuiitvne mõtlemine

Osaliselt teadvustamata äkilised (müstilised) mõtted ja ettekujutused terviku kohta.

Konvergentne mõtlemine

Divergentse, intuiitvse mõtlemise ideede, mõtete selekteerimine, koondamine.

Loogiline mõtlemine

Loogiliselt liikumine ühelt ettekujutuselt, mõistelt ja otsuselt teisele.

Kujutlusvõime

Kogemuste, sündmuste, mälestuste, tunnete ja teadmiste kombineerimine fantaasiakujunditega.
Tulemuseks on **kujutluspiit**, mis ei ole tajutavalt olemas siin ja praegu.

Laste kujutlusmäng

Rollimäng - kellegi teise (ema, arst, politseinik), mänguasjade ja kujuteldavate tegelaste kehastamine.
Objektide asendamise mängus (klots on kaubik)

Kujuteldavad kaaslased

7

8

Mäng

Mäng ei ole ainult lõbu! Mäng taastab meie füüsilist energiat ja värskendab vaimu.

Lapse mäng - oma läbielatud kogemuste loominguline ümbertöötamine, enda vajadustele ja soovidele vastava tegelikkuse taasloomine.

Mängu tähtsus

- Kujutlusmäng varases eas on loovuse eelkäija
- Mängimine esimeses kooliastmes annab divergentse mõtlemise eeldused
- Lastel, kellega vanemad mängivad kujutus- ja rollimänge, on vähem käitumisprobleeme.

Mängu tunnused

- Positiivne afekt – mäng on lõbus ja nauditav, isegi siis kui hirmutab.
- Kujutus – tegevused on kujuteldavad, saab katsetada uusi võimalusi.
- Sisemine motivatsioon – mängitakse mängimise pärast.
- Protsessile orienteeritus – keskendutakse tegevusele endale, mitte tulemustele.

enpundit.com

Loova mõtlemise ja kujutlusvõime arendamine

- Anna lapsele aega kujutlusvõimelisteks mängudeks, muusika tegemiseks, kunstiks, liikumiseks.
- Võimalda lapsele „loova segaduse korraldamise“ koht, kuhu laps saab tegevuse katkestuse ajaks asjad jätta.
- Küsi lapselt võimalikult palju avatud küsimusi igapäevase elu, olukordade, sündmuste jm kohta.
- Paku lapsele rikkalikke vahetuid kogemusi. Räägi, arutle lapsega uutest kogemustest, esita küsimusi.
- Kasuta oma kõnes metafoore (tegelaste teed ristuvad, poiss kappas kohale, elu läks ülesmäge) ja isikustamist (tuul ulub, rõõm tantsib).
- Võimalda lapsele kunsti tegemisel protsessi nautimist.
- Üues arenevad lapse meeled.
- Tekita lapses saladuslikkust - maailmas on palju sellist, mida ei saa vahetult kogeda, kuid mille uurimine põnev. Õppimine võib kujuneda seikluseks!

9

10

Vanemlik kasvatustüüli ja lapse loovus

Mehrinejad , Rajabimoghadam , Tarsafi, (2015)

Lapse loovust hoiab usaldav (autoriteetne) stiil - lapsevanem ...

- oluline on lapse oskuste ja võimete eakohane areng
- julgustab last iseseisvusele, tagab sealjuures turvatunde
- on tähelepanelik ja andestav
- tagab kodus tähelepaneliku ja andestava õhkkonna.

Lubav stiil - lapsevanem ...

- on hoidev, tundlik
- on lapsega sõbra rollis
- ei kehtesta reegleid, piire, ei karista.

Autoritaarne, kontrolliv stiil - lapsevanem ...

- nõuab sõnakuulelikku allumist
- kontrollib lapse igat tegevust
- kamandab, kritiseerib, halvustab.

www.kh.com

Lapse loovuse hoidmine kodus

- Piisav vabadus – ära muretse liiga palju lapse tegevuste ja käitumise pärast väljaspool kodu, jäta talle riskeerimisvõimalus.
- Respekt – näita igati, et laps on iseseisev, usalda tema tegevuste ja huvialade valikuid. Laps mõtleb teistmoodi ja see ei pruugi meile kohe arusaadav olla. Kuid tasub küsida, tutvuda, uurida tema mõtteid!
- Mõõdukas emotsionaalne lähedus – anna lapsele teada, et teda armastatakse ja aktsepteeritakse, kuid ta ei ole sinust sõltuv kogu aeg.
- Saavutus, mitte hinne – õhuta last tegema parimat nii, et ta tajub oma tegemistes sisemist motiveeritust: tahtmist teha asju nende enda pärast, õppida enda rõõmuks.
- Loovuse kõrgelt hindamine – suuna last loovatele tegevustele, rõõmusta koos lapsega tema loometulemuste üle, usu lapse loovasse eneseväljendusdesse..
- Huumor – tee nalja, naera, trikiti koos lapsega.

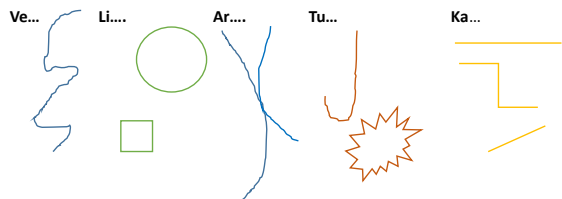
11

12

Koosta ise lapsele loovusülesandeid

Need on pildi alguse jooned ja pealkirjade esimesed tähed. Lõpeta alustatud joonistused ja lisa pealkirjad.

Mõtle välja selliseid asju, tegelasi ja olukordi, mille peale keegi teine sinu arvates ei tule.

13

Ära unusta enda mängimist, nalja tegemist ja argilooovust!

Sotsiaalne modelleerimine – laps imiteerib sinu käitumist, oled talle eeskujuks.

Sinu loovalt mõtlemine, tegutsemine toetab lapse ja enda samalaadse käitumise kordumist.

Lisa emotsionaalne element: positiivne emotsionaalne seos (huumor), soojus.

14